

بررسی تاثیر شرایط اجتماعی و سیاسی قرن بیستم بر آثار نقاشی "پیکاسو و کته کلویتس"

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۰

کد مقاله: ۴۷۹۲۴

مرضیه چدانی^۱، عاطفه گروسی^{۲*}

چکیده

قرن بیستم، قرنی پرآشوب و چالش برانگیز برای کشورهای فرانسه و آلمان بود و هنرمندانی چون پیکاسو و کته کلویتس از جمله افرادی بودند که توانستند پیام و انتقاد خود را نسبت به وقایع و شرایط محیطی جامعه از دیدگاه شخصی خودشان، در قالب اثر هنری و با بهره‌گیری از فیگورها و رنگ‌های خاص، به مخاطب منتقل کنند. پیکاسو با آثاری که در دوره آبی خود خلق کرد، مفهوم رنج طبقات پایین اجتماع را با استفاده از رنگ‌های آبی و سرد و در مقابل کته کلویتس با تکنیک چاپ و رنگ‌های محدود که قالباً خاکی و تیره بود، رنج و تاثیرات به‌جامانده از جنگ را در مجموعه جنگ دهقانی، نشان می‌دهد. پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که چگونه آثار پیکاسو و کته کلویتس بازتاب دهنده تاثیرات شرایط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی قرن بیستم در دو فرهنگ و دو دیدگاه متفاوت است؟ روش پژوهش توصیفی-تحلیلی می‌باشد و اطلاعات از طریق منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی گردآوری شده است. نتایج مطالعه نشان می‌دهد، که هرکدام از این هنرمندان با شرایط محیطی و فرهنگی متفاوت، شیوه و دیدگاه خودشان را با بهره‌برداری از عناصر، نمادها و سبک شخصی خودشان، این شرایط را به تصویر کشیدند.

واژگان کلیدی: دوره آبی، پابلو پیکاسو، فرانسه، کته کلویتس، آلمان

۱ - دانشجوی مقطع کارشناسی رشته نقاشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده هنر و معماری صبا

۲ - دانشجوی مقطع دکتری رشته هنرهای اسلامی، دانشگاه تربیت مدرس تهران، دانشکده هنر و معماری (نویسنده مسئول)

رنج انسان، همیشه یکی از درون مایه های اصلی هنر بوده است؛ به ویژه در قرن بیستم که قرن پرآشوب و پرتلاطم بود. دورانی که جنگ ها، انقلاب ها و تحولات صنعتی، چهره جهان را دگرگون کردند. قشری که در این اوضاع بیشترین آسیب را دیدند، کارگران و جنگ زده ها بودند. رنج آنها هم هنرمندان آن زمان را متأثر ساخت. پابلو پیکاسو و کته کلویتس دو هنرمند پیشرو در عرصه هنر مدرن بودند. کته کل ویتس به عنوان یکی از برجسته ترین چهره های هنر اجتماعی در آلمان فعالیت های هنری اش را در همین بستر تاریخی شکل داد. آثار او بازتاب اتفاقات تلخ اجتماعی زمانه اش، به ویژه رنج زنان و کودکان بود. از سوی دیگر هنر پیکاسو، در بحران های سیاسی و اجتماعی قرن بیستم، جلوه ای نمادین از رنج انسان را به تصویر کشید که کارگران و طبقه پایین جامعه بخش مهمی از آن بودند، منتخبی از آثار دوره آبی پیکاسو در این پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد. این دو هنرمند برجسته، با ویژگی های متفاوت اما با هدفی مشترک، کوشیدند تا چهره واقعی زندگی را در دل بوم هایشان ثبت کنند. حال پرسش اصلی این است که چگونه آثار پیکاسو و کته کلویتس بازتاب دهنده شرایط اقتصادی و اجتماعی کارگران و طبقات آسیب پذیر بودند؟ این مقاله با بررسی برخی از آثار منتخب این دو هنرمند، می کوشد تا به بررسی نحوه بازنمایی شرایط اجتماعی و اقتصادی در آثار آنها بپردازد. هدف آن است که از خلال تحلیل مضمون، فرم و زمینه اجتماعی، به درک عمیق تر از نسبت میان هنر و واقعیت اجتماعی در قرن بیستم دست یابیم. نسبتی که در آن، نه تنها آینه رنج، بلکه ندای آن نیز بوده است. در این راستا، سه اثر از هریک از هنرمندان انتخاب شده است و به روش توصیفی-تحلیلی، از طریق منابع اینترنتی و کتابخانه ای گردآوری شده است.

پژوهش های متعددی در ارتباط با این پژوهش صورت پذیرفته که از جمله آنها می توان به مقاله «تفسیر و مطالعات تطبیقی در آثار کویسیم پابلو پیکاسو و جلیل ضیاپور» نوشته لیلا دماوندی و علیرضا اکرمی حسن کیاده در همایش ملی «جلوه های هنر ایرانی اسلامی در فرهنگ، علوم و اسناد» ارائه شده است. این همایش در ۲۲ و ۲۳ آبان ۱۳۹۷ برگزار گردید. لازم به ذکر است که این مقاله در قالب یک همایش ارائه شده و به طور مستقیم در نشریه علمی منتشر نشده است. مقاله دیگری در همان سال با موضوع «سیر تحول کویسیم در آثار پیکاسو و لژه» به قلم لادن رستمی و محمد علی فرخ نژاد در کنفرانس بین المللی میان رشته ای روسیه و شرق: تعامل در هنر روسیه، مسکو ارائه شده است؛ این مقاله نیز در قالب یک همایش ارائه شده و به طور مستقیم در نشریه ارائه نشده است. «نگاهی جامعه شناختی بر نقاشی های کته کلویتس» نوشته وحید میره بیگی در سال (۱۳۹۴) و در نشریه فصلنامه جامعه شناسی هنر و ادبیات منتشر شد. «مروری بر آثار کته کلویتس: کودک، عشق، رنج، ... مرگ» نوشته مصطفی مهاجر در دوره اول، دی (۱۳۶۹) شماره ۲۲ در نشریه سوره اندیشه، اشاره کرد. تحقیق حاضر به طور خاص به تحلیل زندگی و شرایط اجتماعی این هنرمندان و تاثیر آن بر آثارشان متمرکز است.

۲- شرایط سیاسی و اجتماعی فرانسه در قرن ۲۰

در اوایل قرن بیستم، فرانسه در شرایط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی پیچیده ای قرار داشت. جمهوری سوم، که از سال ۱۸۷۰ تاسیس شده بود، همچنان در قدرت بود، اما در این دوران با اوضاع نابسامان داخلی رو به رو بود. دولت ها مدام در حال تغییر و بی ثباتی بودند و قادر به انجام اصلاحات موثر نبودند. یکی از بحران های سیاسی در این دوران، بحران دریفوس بود. آلفرد دریفوس^۱ یک افسر یهودی ارتش، به خیانت و فروش اسرار نظامی به آلمان متهم شد. این موضوع باعث تقسیم جامعه به دو جناح حامی و مخالفین دریفوس شد. در پی این بحران، بحران های دیگری ایجاد شد و علاوه بر تضعیف اعتبار جمهوری، تنش های سیاسی و اجتماعی را افزایش داد.

در سیاست های خارجی، فرانسه همچنان در رقابت با آلمان بود. این رقابت ها به جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۴ منتهی شد. فرانسه به همراه بریتانیا و روسیه علیه آلمان و متحدانش وارد جنگ شد. این جنگ تاثیرات عمیقی بر فرانسه گذاشت. میلیون ها کشته و زخمی و خسارات گسترده ای به فرانسه وارد شد. در عرصه اجتماعی و اقتصادی، پیشرفت های چشم گیری در داخل انجام گرفت. از جمله: ساختمان جاده ها و حفر کانال ها و کمک مالی به راه آهن، ایجاد بنادر جدید، وضع عوارضی به منظور حمایت از صنایع داخلی، سبب رونق آن صنایع شد. شکل گیری نیروی دریایی جدید و... همچنین برای بهبود وضع کارگر و ارضای سوسیالیست ها^۲ جمهوری خواهان تعدادی قوانین اجتماعی وضع کردند. حمایت از زن ها و بچه ها در صنایع، روزی ده ساعت کار و یک روز استراحت در هفته، به رسمیت شناختن اتحادیه اصناف، جبران خسارت کارگران و پرداخت حقوق بازنشستگی در پیری از جمله قوانینی بود که طی سال های ۱۸۹۲ تا ۱۹۱۳ به تصویب رسید (لیتل فیلد، ۱۳۸۸، ۱۰۹). در زمینه های فرهنگی و هنری،

1 Alfred Dreyfuss

۲. سوسیالیسم: اندیشه ای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که هدف آن ایجاد نظم اجتماعی و اقتصادی مبتنی بر برابری است؛ به معنای آن که تمامی قشر ها و طبقات جامعه سهمی برابر و هم اندازه در سود همگانی داشته باشند.

فرانسه شاهد پیشرفت های چشم گیری بود. پاریس به عنوان مرکز فرهنگی اروپا شناخته می شد و هنرمندان بزرگی چون پابلو پیکاسو و هنری ماتیس^۱ در این شهر فعالیت می کردند. جنبش های هنری مانند کوبیسم^۲ و هنر نو در این دوره اوج گرفت و تاثیرات جهانی داشتند. این تحولات فرهنگی نه تنها در فرانسه، بلکه در سطح جهانی نیز اهمیت پیدا کرد و فرانسه را به مرکز جدیدی از اندیشه و هنر تبدیل کرد.

۳- دوره آبی پیکاسو

پابلو پیکاسو یکی از هنرمندان مطرح قرن بیستم در پاریس و مبدع سبک کوبیسم بود. او در طول بیش از هفتاد و پنج سال زندگی هنری خود هزاران اثر در زمینه نقاشی، مجسمه سازی، چاپ و سفالینه آفرید و در آفرینش آنها مواد گوناگون را ترکیب، و به کار می گرفت. یکی از دوره هایش بین سال های ۱۹۰۱ تا ۱۹۰۴، تحت تاثیر عواملی چون شرایط اجتماعی و زندگی شخصی اش خلق شد، که به دوره آبی معروف است. «هنگامی که پیکاسو در ۱۹۰۰ از پاریس دیدار کرد سرچشمه الهام خود را عمدتاً در رنگ های شاد و روشن زندگی بورژوازی در کاباره ها، باغ های عمومی و مسابقات یافت. اما پس از آنکه در ۱۹۰۱ از مادرید به پاریس برگشت حال و هوایش عوض شد و عنصری تلخ و مالیخولیایی، با رنگمایه های آبی سرد و لطیف، برنقاشی های او چیرگی یافت. درونمایه کارها عمدتاً از خانه به دوشان، گدایان، روسپیان و قربانیان جامعه که یا در میخانه های مومناتر یادر خیابان های بارسلون پخش و پلا بودند انتخاب می شد. بخش عمده این سال ها در بارسلون گذشت و در همان جا بود که پیکاسو روزانه در خیابان ها با چهره های رقت انگیز گدایان کور یا زنان فقیری روبه رو می شد که در تابلوهای او با مهر و محبت به روی بچه های خود خم شده اند» (بوخ هایم، ۱۳۷۹، ۵۶).

خودکشی و مرگ دوست نزدیکش، کارلوس کازاگماس^۳ و زندگی فقیرانه اش در پاریس و بارسلون از دیگر عواملی بودند که در آثار این دوره او تاثیر بسزایی داشتند. غالب مضامین کارهایش در این دوره ناشی از گرسنگی و سرما، ناملایماتی که در واقع خود او برای سامان بخشیدن به زندگیش تحمل کرد، بود. چندین بار مجبور شد به دلیل نبود پشتوانه مالی به وطنش باز گردد، اما هر بار پاریس او را به سوی خود جذب کرد. فلاکت آن سال ها و همچنین همدردی عمیقاً از دل برخاسته او برای رنجی که دیگران می بردند، به عالی ترین صورت در زن اطو کننده (تصویر ۱) و در سیاه قلم غذای بخور و نمیر (تصویر ۲) گویایی یافته است. ه. ه. آرناسون، ۱۳۸۳، ۱۰۲) سفرهای متعددش بین اسپانیا و فرانسه در این سال ها تجربیاتی به وی افزود که بازتاب آن در آثارش نمایان شد. «پیکاسو در دوره آبی از رنگ های سرد برای انتقال حس انزوا و رنج استفاده کرد و فیگورهایش، که اغلب لاغر و کشیده بودند، تحت تاثیر ال گرکو بودند.» (جان برگر، ۱۳۹۷، ۴۷) «در دوره آبی، پیکاسو با استفاده از رنگ های آبی و سبز-آبی و فیگورهای کشیده، به خلق آثاری پرداخت که ترکیبی از واقع گرایی و بیان احساسی بود. این دوره پایه ای برای نوآوری های بعدی او بود و نشان داد که او می تواند با استفاده از رنگ و فرم، احساسات عمیقی را بیان کند.» (رعنا فرنود، ۱۳۸۴، ۶۵)

«زن اتوکننده زاده تعدادی از آثار پژوهشی دگا ست که درباره زنان زحمت کش بینوا پرداخته و در آنها درک عمیقش از شرایط بد زندگی آنان را نشان داده است. اما پیکاسو این مضمون را از مرحله همدردی و درک فراتر می برد تا از این زن از رمق رفته فرومانده نمادی از تمام بینوایان و زحمت کشان بسازد.» (ه. ه. آرناسون، ۱۳۸۳، ۱۰۲)

این اثر یک مادر را در حال دادن سوپ به کودکش نشان می دهد، که نمایانگر فقر و محرومیت است. رنگ آبی غالب و فیگورهای ساده حس نیاز و رنج را منتقل می کنند. پیکاسو در گفت و گویی از بخشی از شهر مالاگا یاد کرده بود که در چپگی فقیری از آن منطقه دیده بود. این بخش از شهر (بمک و دور بنداز) نامیده می شد. ساکنانش فقط سوپ رقیقی می خوردند که با صدف هایی درست می شد که در ساحل صید میکردند. حیاط خانه هایشان پوشیده از صدف بود که به قول پیکاسو «شیره و رمق آنها را می مکیدند» و بعد از پنجره دور می انداختند. (بوخ هایم، ۱۳۷۹، ۵۷)

پیکاسو در این اثر مردی اندوهگین و نایبنا را به تصویر کشیده است، که از انگشتهایش به جای چشم استفاده می کند و به جست و جوی کوزه شراب است. دست ها زاویه قائمه دارند و در دست دیگرش تکه نانی برای خوردن دارد. دیوارها، میز و لباس هایش غرق در سایه های سبز-آبی هستند. چهره مرد بی روح و بی تفاوت است. دستمال سفید و بشقاب خالی روی میز مقابلش، حس غم، انزوا و تهیدستی مرد را به خوبی به بیننده منتقل میکند. (تصویر ۴)

۲. هنری ماتیس (۱۸۶۹-۱۹۵۴) : وی سردمدار سبک فوویسم و مبدع نام کوبیسم برای آثار براق می باشد.

۳. کوبیسم : یکی از مهم ترین جنبش های هنر قرن بیستم است که در ۱۹۰۸ به دنبال پژوهش های پیکاسو و براق در پاریس ظهور یافت.

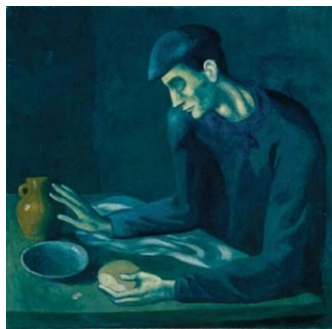
4. Carles Casagemas

تصویر ۲- غذای بخورونمیر، ۱۹۰۴، اسپینگ،
(URL1)

تصویر ۱- زن اتو کش، ۱۹۰۴، رنگ روغن روی بوم، ۱۱۶.۲ × ۷۳ (URL2)

تصویر ۴. غذای مرد نابینا، ۱۹۰۳، رنگ روغن روی بوم، ۹۵.۳ × ۹۴.۶ (URL4)

تصویر ۳- «سوپ» یا «مادر و کودک»، ۱۹۰۲- ۱۹۰۳، رنگ روغن روی بوم، ۳۸.۵ × ۴۶ (URL3)

۴- شرایط سیاسی و اجتماعی آلمان در قرن ۲۰

آلمان در اوایل قرن بیستم، به ویژه پس از پایان جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراتوری در سال ۱۹۱۸، با تحولات گسترده سیاسی، اجتماعی و فرهنگی رو به رو شد. با به قدرت رسیدن وایمار^۱ در سال ۱۹۱۹، اوضاع نابسامانی از جمله تورم های افسار گسیخته و بیکاری های گسترده در سطح جامعه، باعث افزایش نارضایتی اجتماعی شد و این موضوع به رشد جنبش های سیاسی افراطی کمک کرد.

در این فضای بحرانی، جمهوری وایمار، با بی ثباتی سیاسی شدید، چند دستگی احزاب، ترورها و خشونت های سیاسی، مواجه بود. این شرایط زمینه را برای صعود حزب ناسیونال سوسیالیست کارگران آلمان (نازی ها) فراهم کرد که با شعار های ملی گرایانه و وعده باز سازی عظمت آلمان توانست حمایت قابل توجهی را به دست آورد. (اخگر، پور حسن دارابی، ۱۳۹۴)

آلمان پس از بریتانیا و آمریکا در اوایل قرن بیست، سومین قدرت اقتصاد جهان شده بود؛ اما پس از جنگ جهانی اول به وسیله معاهده ورسای^۲ تحقیر شد و به موجب این قرار داد، آلمان نه تنها مقصر آغاز جنگ جهانی اول شناخته شد، بلکه مجبور شد بخشی از خاک خود را برای همیشه از دست بدهد و غرامت سنگینی را پرداخت کند. غرامتی که بیشترین آسیب را به طبقه پایین جامعه و کارگران وارد کرد. در عرصه فرهنگی و هنری و در زمان جمهوری وایمار، آلمان شکوفایی قابل توجهی داشت. جنبش هایی نظیر

۱. این دولت با نام جمهوری آلمان نیز شناخته می شد. اصطلاح «جمهوری وایمار» به شهر وایمار اشاره دارد؛ جایی که اولین دوره مجلس مؤسسان این دولت، برای اولین بار در آن برگزار شد. اصطلاح «جمهوری وایمار» تا دهه ۱۹۳۰ رایج نبود.
۲. حزب ناسیونال سوسیالیست (نازی): که معمولاً با نام حزب نازی شناخته می شود، یک حزب سیاسی راست افراطی در آلمان بود که بین سال های ۱۹۱۹ تا ۱۹۴۵ میلادی فعالیت داشت. این حزب با ایدئولوژی ناسیونال سوسیالیسم (نازیسم) که شامل نژادپرستی، ملی گرایی افراطی، و سلطه طلبی بود، بر مینا قرار داشت.
۳. معاهده ورسای: یکی از مهم ترین معاهدات صلح در تاریخ است که به جنگ جهانی اول بین امپراتوری آلمان و متفقین پایان داد. این معاهده در تاریخ ۲۸ ژوئن ۱۹۱۹ در کاخ ورسای در فرانسه امضا شد و به طور رسمی جنگ جهانی اول را به پایان رساند.

اکسپرسیونیسم،^۱ دادائیسم^۲ و نوگرایی در هنر و ادبیات شکل گرفت که با نقد شرایط سیاسی و اجتماعی زمان خود، بازتاب دهنده آشفستگی ها و امید های جامعه خود بودند.

۵- کته کلویتس و مجموعه "جنگ دهقانی"

کته کلویتس^۳ (۱۸۶۷-۱۹۴۵)، از برجسته ترین هنرمندان واقع گرای اجتماعی آلمان در نیمه نخست سده بیستم به شمار می آید. تجربه زندگی در محله فقیر نشین برلین، بهترین طراحی ها و باسمه هایش را در مضمون های مادر و بچه، نابسامانی اجتماعی، کار و مبارزه تهیدستان به بار آورد. (پاکباز، ۱۳۹۷، ۵۴۱). او اولین زنی بود که به عضویت آکادمی هنر پروس در سال ۱۹۱۹ درآمد. سبک وی از رئالیسم آثار اولیه او به رویکردی اکسپرسیونیستی تر تبدیل شد. تکنیک های او شامل حکاکی، لیتو گرافی، حکاکی روی چوب و بعداً مجسمه سازی بود که اغلب روش هایی را برای دستیابی به اثرات دلخواه ترکیب می کرد. رامبراند، گویا و دومیه الهام بخش او بودند. آثار او به شدت تحت تاثیر مسائل اجتماعی، فقر، گرسنگی و جنگ بود و او را به یکی از هنرمندان برجسته اکسپرسیونیسم تبدیل کرد. کته کلویتس در طراحی ها و نقاشی هایش از خطوط قوی و واضح استفاده می کرد تا احساسات شدید و عمیقی را به بیننده منتقل کند. آثارش غالباً بیانگر مبارزه های اجتماعی و شخصی انسان ها در برابر ناملایمات بودند و از آن ها به عنوان ابزاری برای اعتراض و نقد اجتماعی استفاده می کرد. رنگ ها در آثار کته کلویتس محدود و اغلب خاکی و تیره بودند. این رنگ ها به طور عمدی انتخاب می شدند تا احساس غم، ناامیدی و فقر را منتقل کنند. در عین حال او از نور پردازی های بسیار کنترل شده استفاده می کرد تا دراماتیک بودن و شدت احساسات موجود در آثارش را نشان دهد.

تصویر ۵- شخم زدن ۱۹۰۷، حکاکی خطی، قلم زنی درای پوینت، آکواتینت، قلم زنی ذخیره ای، سنباده، نوک سوزنی و قلم زنی ورنی با چاپ از کاغذ انتقال زیگلر (URL5)

مرگ پسر اولش در جنگ، بار غم زندگی او را سنگین تر ساخت و مادران و بچه ها در آثارش غمگین تر شدند، موضوعات ویژه او پرتوان تر گردیدند و طراحی هایش حالتی نومیدانه تر گرفتند. این فقدان شخصی منجر به خلق مجموعه جنگ (۱۹۲۱-۱۹۲۲) شد. در آثارش نه اثری از شادابی زندگی، نه سرور رنگ، نه انسانی که از زندگی لذت ببرد، نه اثری از شادابی طبیعت و نه نشانه ای از بهشت انسان دیده نمی شود. چشم او هیچ منظره ای را نمی بیند؛ چشم او سیم های خار دار، دودکش کارخانجات، دیوار های کاهگلی چرک، دریای آجر و قلوه سنگ را می بیند. (یغمایی، ۱۳۸۵، ۴) مجموعه بافندگان (۱۸۹۳-۱۸۹۷) کته کلویتس، از سری آثار اولیه او بود که شورش بافندگان سیلیزیایی در سال ۱۸۴۴ علیه دستمزد های پایین و شرایط بد را به نمایش گذاشت. پس از آن، او جنگ دهقانان (۱۹۰۲-۱۹۰۸) را ایجاد کرد. مجموعه ای از هفت قلم که جنگ دهقانان آلمانی در قرن شانزدهم را به تصویر می کشد.

۴. اکسپرسیونیسم: اکسپرسیونیسم آلمان یک جریان هنری و ادبی بود که اوایل قرن بیستم در آلمان شکل گرفت و با تاکید بر بیان احساسات درونی، اضطرابها و دیدگاه های شخصی هنرمند، به جای واقع گرایی و زیبایی شناسی سنتی، شناخته می شود.
۵. دادائیسم: دادائیسم یک جنبش هنری و ادبی بود که در اوایل قرن بیستم و در واکنش به جنگ جهانی اول شکل گرفت و با هدف شکستن قواعد سنتی هنر و زبان، بر نابسامانی، طنز و بی معنایی تاکید داشت. هنرمندان دادا با استفاده از کولاز، فراخوان های غیرمنطقی و شوخی های کنایه آمیز، تلاش کردند تا نظام های فرهنگی و اجتماعی را به چالش بکشند و مفاهیم هنر را زیر سوال ببرند.

3 Kathe Kollwitz.

تصویر ۷- میدان نبرد، ۱۹۰۷، حکاکی خطی، درای پوینت، آکواتینت، سمباده، ورنیس مو با چاپ از طریق کاغذ لایه گذاری شده و کاغذ انتقال زیگلر، چاپ شده به رنگ سبز- مشکی (URL7)

تصویر ۶- زندانیان، ۱۹۰۸، حکاکی خطی، نقطه خشک، سمباده، ورنیس مو با چاپ پارچه و کاغذ انتقال زیگلر (URL6)

تصویر ۱۰- سلاح برگیریم (URL9)

تصویر ۸- تجاوز شده (URL8)

تصویر ۱۱- طغیان (URL11)

تصویر ۹- تیز کردن داس (URL10)

«در مجموعه دراماتیک جنگ دهقانی، روند حوادث از تحریک، واکنش، خروش، خشم، شکست و مرگ شکل گرفته اند. کشاورزان نیز چون کارگران برای فرار از فقر و تنگدستی و خلاصی از رنج و دستیابی به زندگی بهتر، به طغیان درمی آیند. نخستین لوحه از مجموعه جنگ دهقانی «شخم زنی» است (تصویر ۵) که تصویری دراماتیک از فقر یک دهقان می باشد. لوحه دوم «تجاوز» (تصویر ۸)، لوحه سوم «تیز کردن داس» (تصویر ۹) و لوحه های چهارم و پنجم «سلاح برگیریم» و «طغیان» نام دارند. (تصاویر ۱۰ و ۱۱) پس از نبرد «عنوان لوحه ششم است (تصویر ۷) که در آن مادری در جستجوی جوی فرزند مرده خود می باشد. لوحه پایانی، که آخرین مرحله از جنگ دهقانی است «زندانیان» می باشد. (تصویر ۶) آنچه در این میان باید به آن اشاره کرد، این است که قهرمان همه مراحل این مجموعه دراماتیک، یک زن است. کته از این به بعد درآثارش به زن توجه بیشتری می کند، زنانی که او ترسیم کرده، کمتر نشانی از حالت فریبده و اغوا کننده زنانگی دارند. آنچه هست «مادری» است مغموم، پریشان، عاصی. «(مهاجر، ۱۳۶۹، ۵۵)

۶- مطالعه تطبیقی تاثیرات شرایط اجتماعی و سیاسی بر جوانب مختلف آثار دو هنرمند

مطالعه تطبیقی بین آثار این دو هنرمند که در دو بستر سیاسی و اجتماعی متفاوتی خلق شده اند، می تواند ما را به درک بهتری از درونمایه، شرایط زیست هنرمند و تاثیرات وقایع بر آثارشان برساند.

جدول ۱- مطالعه تطبیقی آثار پیکاسو و کته کلویتس

آثار منتخب مجموعه جنگ دهقانان کته کلویتس		آثار منتخب دوره آبی پیکاسو	
	۱- شخم زدن		۱- زن اتو کش
	۲- زندانیان		۲- سوپ یا مادرو کودک
	۳- میدان نبرد		۳- غذای مرد ناپینا
فیگور	موضوع	فیگور و طبیعت بیجان	موضوع
غم و ویرانی ناشی از جنگ	مضمون	فقر و تنگدستی	مضمون
فمینیستی، جامع شناسانه	محتوا	نمادین، حسی، روانشناسانه، جامع شناسانه	محتوا
محدود و اغلب تیره و خاکی	رنگ	سرد و خاموش، غالب رنگی آبی-آبی سبز	رنگ
فرمها فیگورها در اندازه واقعی خود هستند و کنتراست شدید رنگ و کندی و تندی خطوط، حالتی اکسپرسیونیستی به آثارش داده است.	فرم	فرم فیگورها از اندازه طبیعی خارج و اندامها لاغرو کشیده اند (اشاره به فقر و تغذیه نامناسب)	فرم
«شخم زدن» متمرکز_افقی، «زندانیان» متمرکز_افقی، «میدان نبرد» متمرکز_عمودی	ترکیب بندی	۱- متمرکز عمودی ۲- متمرکز عمودی ۳- متمرکز عمودی	ترکیب بندی
انواع چاپ (درای پوینت، اکوانیت، اچینگ و ...)	تکنیک	رنگ روغن رویوم	تکنیک
تورم و بیکاری های گسترده، نارضایتی مردم، چند دستگی احزاب و اختلافات و خشونت های سیاسی، آسیب های اقتصادی به طبقات پایین جامعه	عوامل موثر سیاسی و اجتماعی آلمان	اوضاع سیاسی و اقتصادی نابسامان، فقر و نا عدالتی اجتماعی طبقات فرودست جامعه	عوامل موثر سیاسی و اجتماعی فرانسه بر آثار پیکاسو
زندگی در محلات فقیر نشین و ارتباط با افراد فرودست و همچنین مرگ پسرش در جنگ جهانی اول	شرایط فردی هنرمند	خودکشی دوستش و شرایط بد مالی خودش در این دوران	شرایط فردی هنرمند

مطابق جدول فوق، آثار پابلو پیکاسو و کته کلویتس با وجود تفاوت های فرهنگی و سبک های هنری، در نمایش تاثیرات شرایط اجتماعی و سیاسی عصر خودشان، نقاط اشتراک و افتراق دارند. پیکاسو برای نمایش فقر و تنگدستی افراد فرو دست جامعه از اغراق در فرم فیگورها و رنگ های سرد، طیف آبی و آبی-سبز برای القای حس غم و تنهایی این افراد استفاده کرده است. درمقابل کته کلویتس با رنگ های محدود، گرم و خاکی، غم و ویرانی ناشی از جنگ را با رویکردی فمینیستی و جامعه شناسانه به تصویر کشیده است. قالباً ترکیب بندی آثار دو هنرمند متمرکز بر فیگور های اصلی هستند و تفاوتشان در ترکیب فیگور ها در کادر است. در نهایت هردو هنرمند به نحوی شرایط جامعه خود را بازنمایی کردند.

۷- نتیجه گیری

در این پژوهش، آثار منتخبی از دوره آبی پیکاسو و مجموعه جنگ دهقانی کته کلویتس، مورد مطالعه قرار گرفت. زن اتو کنده، سوپ یا مادرو کودک و غذای مرد ناپینا از پیکاسو، شخم زدن، میدان نبرد و زندانیان از کته کلویتس انتخاب شده است. نتایج نشان می دهد، رنجی که طبقات پایین جامعه از وقایعی مثل جنگ یا شرایط اقتصادی بد و فشارهایی که سیاستمداران به مردم

عادی جامعه وارد می کردند، باعث نابودی این قشر از فقر، بیکاری، بی خانمانی، انزوا و مشکلات روحی و روانی این قشر شده است. پیکاسو با بهره گیری از احساسات شخصی و دفرماسیون در فیگور ها و همچنین اغراق در به کارگیری رنگ های خاص توانسته حس انزوا و تهیدستی در سوژه مدنظر را به بیننده منتقل کند. همچنین کته کلویتس با ترکیب چاپ ها و متریال گوناگون در آثارش، نابودی و درماندگی دهقانان را قبل و بعد از وقوع جنگ ثبت کرده است. هر دو هنرمند به نوعی از مسائل پیرامون خود متأثر، و با شیوه شخصی هنری خودشان آن را برای آیندگان ثبت کردند.

منابع

- ۱) لیتل فیلد، هنری ویلسون، «تاریخ اروپا از ۱۸۱۵ تا ۱۹۶۱»، ترجمه قرچه داغی، فریده، چاپ ششم (۱۳۸۸)، انتشارات علمی فرهنگی
- ۲) یوخ هایم، لوتار، «زندگی و هنر پیکاسو»، ترجمه معصوم بیگی، علی اکبر، چاپ اول (۱۳۷۹)، انتشارات نگاه
- ۳) آرناسون، ه، «تاریخ هنر مدرن. نقاشی، پیکره سازی و معماری در قرن بیستم»، ترجمه اسلامی، مصطفی، چاپ دوم، (۱۳۸۳)، انتشارات آگه
- ۴) جان برگر، «شکست و پیروزی پیکاسو»، ترجمه دریا بندری، نجف، چاپ اول (۱۳۹۷)، انتشارات حرفه نویسنده
- ۵) پاکباز، رویین، «دایره المعارف هنر»، (۱۳۹۷)، نشر فرهنگ معاصر
- ۶) کلویتس، کته، «طراحی های کته کلویتس»، ترجمه یغمایی، سیاوش، انتشارات بهار (۱۳۸۵)
- ۷) مهاجر، مصطفی، «مروری بر آثار کته کلویتس: کودک، عشق، رنج، ... مرگ»، در دوره اول، دی (۱۳۶۹) - شماره ۲۲ نشریه سوره اندیشه
- ۸) فرنود، رعنا، «بررسی سبک های اولیه پیکاسو»، فصلنامه هنر، شماره ۶۵ (۱۳۸۴)
- ۹) اخگر، رسول پورحسن دارابی، جلیل، «بررسی عوامل سیاسی و اقتصادی تاثیرگذار در شکل گیری صلح ورسای برآلمان»، (۱۳۹۴)، مقاله کنفرانسی، محل انتشار: اولین کنگره سراسری تحول و نوآوری در علوم انسانی
- 10) (URL1). <https://www.moma.org/collection/works/73115> 01:29 1404/3/22
- 11) (URL2). <https://edition.cnn.com/style/article/guggenheim-picasso-painting-intl-scli> 01:47 1404/3/22
- 12) (URL3). https://www.artchive.com/artwork/the-soup-pablo-picasso-1903/?utm_source=chatgpt.com 01 : 01 1404/4/2
- 13) URL4). <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/488596> 01:40 1404/3/22
- 14) (URL5). https://www.kollwitz.de/en/cycle-peasants-war-overview?utm_source=chatgpt.com 01 : 23 1404/ 4 /2
- 15) (URL 6_7_8 _9_10_11). https://www.kollwitz.de/en/cycle-peasants-war-overview?utm_source=chatgpt.com 01: 28 1404/ 4/ 2